

NR 17 OKTOBER 2010

miljö övervakning nyheter

Nyhetsbrev från Naturvårdsverkets Miljöövervakning med aktuell information om miljötillståndet i Sverige.

www.naturvardsverket.se/miljoovervakning

- ▶▶ Ledare, sid 2
- ▶▶ Miljöövervakningsdagarna, sid 3
- ▶▶ Fjädermyggor får streck-kod, sid 4
- ▶▶ Bullrigt och giftigt att bo i stan, sid 6
- ▶▶ Naturvårdsverket satsar på DynTaxa, sid 8
- ▶▶ Så mår miljön, sid 9
- ▶▶ Flitigt samarbete över länsgränserna, sid 10

Palsmyr, Ribatoaive. Foto: Sture Westerberg

Fjärilar och ny miljömålsorganisation

Manuela Notter

Den nya Fjärilsövervakningen blev en succé. Ungefär 200 områden i Sverige har övervakats genom entusiastiska och duktiga volontärer. En annan nyhet i sommar var lanseringen av Naturvårdsverkets Miljödataportal i början av juli. Där får man bli a information om vilka undersökningar som finns inom nationell miljöövervakning. Under hösten kommer vi att göra vi lite finjusteringar av portalen. Tanken är att vi så småningom ska komplettera med regionala undersökningar så det ska gå att få bra samlad överblick av vad som pågår inom både regional och nationell miljöövervakning.

Etableringen av den nya havs- och vattenmyndigheten fortsätter och det finns nu beslut på att vattenrelaterad miljöövervakning är den nya myndighetens ansvar. Björn Risinger är tillträdande chef och vi kommer att ha kontakt under hösten för att diskutera hur det praktiska genomförandet ska kunna ske så smidigt som möjligt.

Nu börjar också den nya miljömålsorganisationen komma på plats. Miljömålsberedningen har påbörjat sitt arbete och ska till december 2010 lämna förslag till hur åtgärdsstrategier och etappmål ska utvecklas. Naturvårdsverkets har tagit över vissa av Miljömålsrådets uppgifter t.ex. samordning av uppföljningen av miljömålen ock kommer att få i uppdrag att samordna förberedelserna inför nästa fördjupade utvärdering som ska vara klar 2012.

Slutligen vill jag rikta ett stort tack till Västernorrlands län för trevliga och innehållsrika Miljöövervakningsdagar 2010.

Manuela Notter • manuela.notter@naturvardsverket.se
chef för Miljöövervakningsenheten

Miljöövervakningsdagarna 2010

I år var det länsstyrelsen i Västernorrland som arrangerade Miljöövervakningsdagarna, som för övrigt fyller 40 år i år. Konferensen hölls i Sundsvall 28-29 september och lockade cirka 140 deltagare. Under konferensen erbjöds aktuell information om miljöövervakning, föredrag, exkursioner, debatt och frågestund. På programmet stod bland annat biologisk mångfald, sötvatten och grundvatten samt information om den nya vattenmyndigheten. Presentationerna kommer att läggas ut på arrangörens hemsida. Några axplock:

Elfiske i miljöövervakningen

Elfiske som metod och resultat från undersökningar. Bland annat minskar förekomsten av lake, troligen på grund av klimatförändringar. Även rödingen minskar - ett exempel på hur elfiske kan vara effektivt för att ta reda på förekomsten av främmande arter.

Fjärilsövervakning

Fjärilar engagerar! Fler volontärer än väntat har hittills deltagit i Svensk Dagfjärilsövervakning och därför har man kunnat undersöka fler områden än det var tänkt från början. Samtidigt pågår även ett regionalt samarbete om övervakning av dagfjärilar i ängs- och betesmarker. Det regionala gemensamma delrogrammet är delvis samordnat med det nationella programmet.

Adaptiv förvaltning och skoglig biologisk mångfald

Skulle vi kunna göra ett bättre jobb tillsammans? Det frågar sig Bengt Gunnar Jonsson på Mittuniversitetet, som gav sin bild av samarbetet mellan forskning och myndigheter och visade på poängen med ett evidensbaserat arbetssätt.

- [Länk till länsstyrelsen i Västernorrland](#)

Exkursion till Navarån. Foto: Frans Olofsson

Fjärdermyggor får streck-kod

Fjärdermyggsfångst

Det kommer att bli lättare att identifiera arter i framtiden. Varje art är genetiskt unik och med hjälp av streck-kodning (DNA-barcoding) kan man särskilja arter som vanligtvis är svåra att artbestämma. Naturhistoriska Riksmuseet bedriver redan flera streck-kodningsprojekt och får nu stöd från Naturvårdsverket för att genomföra en förstudie på fjädermyggor.

Fjärdermyggor är en insektsfamilj med cirka 650 kända arter. Sin första tid lever myggorna som larver på sjö- och havsbotten och flera arter är indikatorarter. Vissa arter är till exempel känsliga för syrebrist medan andra tål övergödning. Inom miljöövervakningen är det därför viktigt att kunna artbestämma larverna men de är mycket lika och svåra att skilja åt. Vuxna djur är lättare att artbestämma. Därför samlas de in, artbestäms och streck-kodas. Streck-koderna läggs in i en referensdatabas och de kan sedan användas som ”facit” vid artbestämning av larverna.

Fördelarna med barcoding är flera. Alla livsstadier kan artbestämmas och det räcker med en liten del av organismen för att på ett objektivet och standardiserat sätt kunna identifiera den. Dessutom ökar chansen att hitta nya så kallade kryptiska arter som till det yttre ser likadana ut men som skiljer sig genetiskt.

Kontakt

Gunilla Ejdung • gunilla.ejdung@naturvardsverket.se

Ftalater i urin

Skor och stövlar kan innehålla ftalater.
Foto: Rob MacEwen

Vår urin kan innehålla många olika nedbrytningsprodukter (metaboliter) från ftalater. Det visar en analys av urin från 20 kvinnor från Stockholmsområdet. Syftet med studien var bland annat att jämföra halter med resultat från andra länder och få en indikation på hur mycket kvinnor i Sverige exponeras för ftalater och andra förorenande ämnen.

Halterna av ftalatmetaboliter var i de flesta fall lägre eller på samma nivå som i USA och Holland. Men när det gäller MiNP och MiBP var halterna betydligt över nivåer som observerats i USA. Det beror troligen på en högre exponering för di-iso-nonylftalat och dibutylftalat som är klassat som hälsofarligt av EU.

I studien som är en del av 2008 års screeningprogram, rekommenderas uppföljande större studier som omfattar fler människor, så att man kan hitta eventuella samband med livsstil, kost och andra faktorer. Ftalater används främst för att göra PVC-plast mjukare och kan bland annat finnas i hushållsartiklar, golvmaterial, färg och lim.

- [Länk till studien om ftalater](#)

Kontakt

Britta Hedlund • britta.hedlund@naturvardsverket.se

Övervakning från rymden kräver samarbete

Algblomning från rymden

Arbetet med operativ fjärranalys behöver samordnas bättre för att bli effektivt. Försvarsmakten, Lantmäteriet, MSB, Naturvårdsverket, SCB, SLU, SMHI, Rymdstyrelsen och Skogsstyrelsen föreslår därför gemensamt att en särskild samverkansgrupp ska koordinera arbetet mellan berörda myndigheter. Förslaget har tagits fram på uppdrag av regeringen.

Observationer med hjälp av satellit- och flygbilder är viktiga när man ska lösa gränsöverskridande problem som gäller miljö, klimat och säkerhet. Flera olika myndigheter berörs och tanken är att samverkansgruppen ska ta upp frågor om bland annat gemensamt utnyttjande, datainsamling och datapolicy. Samverkansgruppen ska följa utvecklingen av EU-programmet GMES och andra internationella observationsprogram och vara det forum där samlade svenska ståndpunkter inom området bereds och förankras.

Vilka myndigheterna som ska representeras i gruppen beslutas av regeringen. Förslagsvis ska de myndigheter som står bakom förslaget ingå samt Kustbevakningen och representanter från forskarsamhället. Eventuellt ska även den nya havs- och vattenmyndigheten vara med. Sekretariatet ska enligt förslaget förläggas till SMHI.

Kontakt

Ola Inghe • ola.inghe@naturvardsverket.se

Utökad mätning av ozon

Luftmätare i Norrköping.
Foto: Bygg och miljökontoret i Norrköping

Mätning av marknära ozon i Sverige följer inte EU-direktivet om luftkvalitet och renare luft i Europa. Därför ska det nationella övervakningsprogrammet för ozon utökas med att antal mätstationer. Framst behövs fler stationer i förortsområden där mätningar i stort sett saknas idag.

I stort är EU-direktivet avpassat för länder som har områden med höga halter luftföroreningar och egna utsläpp av ämnen som bildar ozon. Skulle något tröskelvärde överskridas är det viktigt att veta vilket geografiskt område som berörs, särskilt om befolkningen behöver informeras.

I Sverige kommer det mesta ozonet långväga ifrån och generellt skiljer sig halterna här relativt lite mellan tätort, förort och landsbygd. Det innebär att det vore möjligt att placera ut ett mindre antal mätstationer och istället komplettera med andra olika mätmetoder och spridningsmodeller. Olika alternativ utreds nu och det utökade programmet förväntas vara klart inför mätningar 2011.

Kontakt

Niklas Rickström • niklas.rickstrom@naturvardsverket.se

Hornsgatan i Stockholm

Bullrigt och giftigt att bo i stan

Idag bor nästan 85 procent av den svenska befolkningen i tätorter. Att människor lever tillsammans på en liten yta med tät bebyggelse, mycket trafik och avfall och hög energiförbrukning innebär miljö- och hälsoproblem. Många urbana områden har historiska miljöföroreningar som än idag kan påverka miljö och hälsa. Befolkningstätheten innebär också att många människor kan påverkas av den miljöpåverkan som uppstår. I rapporten Miljöövervakning i urbana områden - sammanställning, analys och förslag beskrivs miljötillståndet i tätorter för bland annat luft, buller och miljögifter.

Partiklar och kvävedioxid i luften bedöms som ett allvarligt problem i tätorter. Beräknad exponering tyder på att dessa luftföroreningar orsakar tusentals fall av för tidig död varje år i Sverige. För kvävedioxid finns tecken på en långsiktig förbättring men för partiklar finns ingen sådan generell trend.

Buller är den miljöstörning som berör flest människor och kan bland annat orsaka sömnproblem och fysiologiska stressreaktioner. Såväl beräkningar, mätningar och den nationella miljöhälsoenkäten visar att antalet personer som utsätts för buller över riktvärdena ökar i storstäder och förortskommuner.

Av de miljögifter som finns i tätorter utgörs en stor del av kemikalier som långsamt läcker från olika konsumtionsvaror och material. Framförallt handlar det om ftalater, alkylfenoler och bromerade flamskyddsmedel, ämnen som är vanliga i samhället och som sprids till jord, luft, vatten och sediment.

Någon myndighet som ansvarar för åtgärder och kontroll av den diffusa spridningen finns inte på samma sätt som för utsläpp från industrier och andra punktkällor. I rapporten föreslås därför en fördjupad och långsiktig övervakning av miljögiftstillståndet i diffust påverkade områden.

Övervakning av miljön i tätorter

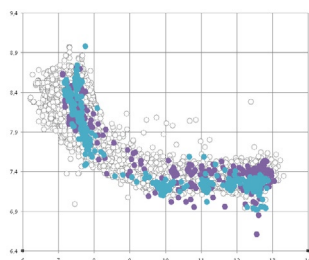
Det genomförs enskilda övervakningsprogram i tätorter, både i nationell och i regional regi men det finns ingen sammanhållen nationell strategi. Men nu har Boverket, Riksanstaltsstyrelsen och Socialstyrelsen på uppdrag av Miljömålsrådet tagit fram ett programförslag för miljödata om byggd miljö.

Dagens system för övervakning och uppföljning är inte uppbyggda för att omfatta den byggda miljön men det finns ett stort behov av att kunna följa tillståndet även där. Flera regeringsuppdrag handlar om att utveckla hållbara städer. Den byggda miljön går på tvärs genom hela miljömålsarbetet och i folkhälsomålet ställs krav på byggd miljö. I programmet ingår tretton olika områden som till exempel byggnaders tillstånd, energi, barriärer, transporter och luft. Programmet ska främst använda data som redan används i andra sammanhang och även den befintliga miljöövervakningen kan bidra med sin del.

Kontakt

Britta Hedlund • britta.hedlund@naturvardsverket.se

Statistisk metod

Statistiskt stöd för miljöövervakningen

Just nu finns forskningsprojektet FAMILJ (Flödesschema för analys av miljöövervakningsdata) vars resultat om ett år ska kunna stödja oss miljöövervakare i statistiska frågor.

Syftet med FAMILJ är att ta fram en statistikguide för miljöövervakningsdata och andra liknande verksamheter och ge förslag på ett mer långsiktigt statistiknätverk för oss alla som jobbar med miljöövervakning. Guiden ska ge vägledning avseende en rad olika statistiska frågor, som skillnad eller samband, bedömning av datakvalitet, analys av många variabler, linjära samband eller trendkurvor, trender eller brytpunkter, bedömning av måluppfyllelse, styrka, design och dimensionering, visualisering.

De som arbetar i projektet är miljöstatistiker från olika högskolor. Projektledaren sitter på SLU och heter Claudia von Brömssen. Rebecca Möller från länsstyrelsen i Norrbotten är kontaktperson från länsstyrelsen. Projektet pågår till november 2011.

Inom projektet vill man gärna arbeta med konkreta exempel. Den som har något lämpligt förslag eller synpunkter på vad som skulle vara bra att ta upp är välkommen att kontakta Rebecca eller Claudia och diskutera saken

- [Länk till FAMILJ:s hemsida](#)

Övervakning av fåglar ses över

Sedan fågelövervakningen senast reviderades har flera EG-direktiv tillkommit och andra faktorer i omvärlden ändrats. Därför behöver övervakningen anpassas till de nya förutsättningarna. I våras presenterade Naturvårdsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt ett förslag på ett integrerat viltövervakningssystem, där även fågelövervakning ingick.

Det som nu ska göras är mer begränsat till miljöövervakningens kärnuppdrag, men ska dra nytta av arbetet inom viltövervakningsuppdraget. Förslagen till övervakningsprogram ska rymmas inom befintlig budget eller tydligt prioriteras inom en mindre medelsökning. Översynen ska ge konkreta riktlinjer inför nästa års verksamhet.

Kontakt

Maria Sjö • maria.sjo@naturvardsverket

Övervakas

*Linnaeus Salvelinus alpinus Abramis
brama Leuciscus idus Sander lucioperca
Perca fluviatilis Linnaeus Lotia
Silurus glanis Rutilus rutilus
Carassius auratus gibelio
Tinca tinca Carpio
Linnaeus Phoxinus phoxinus
Lampetra planeri Pungitius pungitius
Thymallus thymallus Tinca tinca
Coregonus albicollis*

Från gåspenna till DynTaxa

Naturvårdsverket satsar på DynTaxa!

Att hantera artnamn är inte en alldeles enkel uppgift. Arterna kan byta namn. De kan slås ihop eller så visar det sig att en art i själva verket är två olika arter. Att det finns olika artlistor med olika artnamn ställer till det när man ska samla data från olika utförare. Men nu är det klart att det är artnamnen som finns i ArtDatabankens artdatabas DynTaxa som ska gälla. Såväl artnamn som taxon-ID enligt DynTaxa (dtTAXONID) ska anges vid insamling av artdata och vid slutlig leverans till datavärd.

Databasen är i stort sett komplett för alla arter inom miljöövervakningen men det finns luckor särskilt när det gäller för arter som lever i sötvatten. Naturvårdsverket har avsatt medel för att ArtDatabanken ska kvalitetssäkra alla befintliga arter i databasen som miljöövervakningen hanterar samt lägga in arter som saknas.

ArtDatabanken kommer för detta arbete knyta till sig en rad taxonomiska experter. Arbetet beräknas vara klart våren 2011. Fullt utbyggd kommer DynTaxa att vara en databas att söka i men framförallt en tjänst som kan anropas från olika system. DynTaxa kommer att vara en viktig nod i svenskt miljödatanätverk baserat på tjänster.

Om DynTaxa

DynTaxa är en taxonomisk databas över Sveriges organismer. Den drivs och förvaltas av ArtDatabanken. Målsättningen är att alla arter med dokumenterad förekomst i Sverige skall finnas med i databasen – åtminstone de flercelliga arterna och sådana encelliga arter som hanteras inom miljöövervakningen. I dagsläget finns ca 56 000 arter i DynTaxa, varav merparten förekommer mer eller mindre regelbundet i Sverige.

Som användare kan man söka efter olika taxa, exempelvis arter, släkten och familjer, antingen via en textsökning eller genom att utforska de hierarkiska strukturerna. Man kan se information om exempelvis aktuell klassificering samt eventuella alternativa vetenskapliga och svenska namn. Det är även möjligt att skapa listor över olika grupper, exempelvis släkten, som kan exporteras i Excel-format. Man kan även jämföra egna artlistor i Excel med DynTaxa.

- [Länk till DynTaxa](#)

Kontakt

Anders Foureaux • anders.foureaux@naturvardsverket.se

Så mår miljön 2010

Håll utkik i november - då släpps miljöövervakningens årliga publikationer om miljötillståndet 2010. Havet och Sötvatten har nu fått sällskap av den nya rapporten Skog & Mark. Publikationerna kommer att kunna laddas ned och beställas via Naturvårdsverkets hemsida och havet.nu.

I december släpps ytterligare en årlig publikation, Hälsorelaterad Miljöövervakning. Även den kommer att finnas på Naturvårdsverkets hemsida.

- Länk till Naturvårdsverkets webbhandel
- Länk till miljöövervakningens rapporter på Naturvårdsverkets hemsida
- Länk till havet.nu

Undrar du var Naturvårdsverket tar prover - gå in på Miljödataportalen!

I somras driftsattes Naturvårdsverkets nya Miljödataportal. Miljödataportalen är hela Naturvårdsverkets kanal för att dela med sig av geografisk information som tas fram inom olika projekt. Det går att titta på informationen i en kartvisare eller ladda hem kartskikt i shape-format för att använda i GIS. I Miljödataportalen finns information om vilka undersökningar som görs inom nationell miljöövervakning och var prover tas.

Miljödataportalen ska kompletteras med stationskartor för regionala undersökningar. Förberedelser inför detta drar i gång redan nu i höst och vi kommer att hålla kontakt med länsstyrelserna angående detta. Miljödataportalen innehåller dessutom rapporter om natur och miljö, med fokus på olika typer av naturinventeringar som gjorts runt om i landet samt resultatrapporter från miljöövervakningen.

Så, vill du titta på eller använda ett kartskikt som Naturvårdsverket tagit fram eller om du vill läsa om naturinventeringar och miljöövervakning är det hit du ska ta dig!

- Länk till Miljödataportalen www.miljodataportalen.naturvardsverket.se

Kontakt
Elin Håkansson • elin.hakansson@naturvardsverket.se

Flitigt samarbete över länsgränserna

Anna Lena Carlsson

Ansökningstiden har precis gått ut för länen att söka mer pengar till sin länsöverskridande miljöövervakning. Preliminärt ska Naturvårdsverket dela ut runt fyra och en halv miljon kronor till länsarbeten inför nästa år.

- Det är roligt att samordningen fungerar så bra, säger Anna Lena Carlsson, samordnare för regional miljöövervakning på Naturvårdsverket. På sikt hoppas vi att fler aktörer, som till exempel kommuner och vatten- och luftvårdsförbund, kommer med i samarbetet.

De första gemensamma regionala delprogrammen kom i drift förra året. Tanken är att den regionala miljöövervakningen ska samordnas bättre, även med de nationella programmen, och ägnas åt de mest prioriterade områdena. För att få ekonomiskt stöd från Naturvårdsverket krävs att de samarbetande länen har en gemensam planering, metod, datalagring och utvärdering. Länsstyrelserna väljer själva om de vill driva eller delta i något delprogram. Alla länen i landet är nu engagerade i minst ett totalt samarbete och allt fler projekt har kommit i drift. Här följer några exempel från olika delar av landet.

Nyckelarter i fjällen

Viktig art. Foto Henrik Ismarker

Renar, fjällrävar, ripor och jaktfalkar är några av arterna i fjällvärlden som räknas som nyckel- eller ansvarsarter. En nyckelart är en art som är viktig som föda eller som på annat sätt påverkar ett stort antal andra arter. En ansvarsart kan sägas vara en ovanlig art som i stort sett bara finns i ett visst län. Den har sin svenska, europeiska eller till och med världsutbredning just där och länet har därför ett särskilt ansvar för att arten ska bevaras.

Dessa arter har inventerats och undersökts under många år i olika former men nu ska resultaten från de olika projekten sammanställas. För att man lätt ska få en regional överblick ska resultaten samlas kontinuerligt på en plats. För flera arter finns längre tidsserier, även bakåt i tiden. Resultaten kan vara av intresse för allmänheten och ska redovisas på ett publikt sätt. Länsstyrelsen i Jämtlands län står för projektledningen och övriga deltagare är länsstyrelserna i Dalarnas län, Norrbottens län och Västerbottens län

Skyddsvärda träd

Vid Hammersta gård, Nynäshamn
Foto: Kenny Lex

Mycket gamla, stora eller grova träd har ofta stora naturvärden. Träden kan erbjuda många olika livsmiljöer, som håligheter, skrovlig bark eller döda vedpartier och är viktiga för en mängd olika arter. Många av de lavar, svampar, insekter, fåglar och fladdermöss som lever i träden finns dessutom med på listan över hotade arter.

Många län har karterat skyddsvärda träd under de senaste åren men man har kommit olika långt. Nu inventeras träd i landskapet med en gemensam metod som är framtagen av Länsstyrelsen i Östergötland som också leder projektet. Resultaten ska kunna jämföras med resultat från NILS. Metoden bygger på att man först slumpar ut ett antal kartblad och i dessa slumpar ett antal rutor. Genom tolkning av flygbilder bedömer man sedan vilka som ska besökas i fält. Deltagande län är Blekinge, Halland, Kronoberg, Jönköping, Östergötland, Örebro, Skåne och Kalmar.

Kan hysa många arter. Foto: Per Ola Wiberg

Småbiotoper i odlingslandskapet

Odlingslandskapet är rikt på växter och djur. Vid sidan av ängar och betesmarker huser särskilt åkerholmar, vägrenar, stenrösen, alléer och andra småbiotoper en stor del av den biologiska mångfalden. Många småbiotoper har redan rationaliserats bort och de som finns kvar är ofta hotade. Ett tiotal län har därför valt att tillsammans med SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, övervaka småbiotoper och inrikta sig på dem som ligger i och vid åkermark. Det man ska titta på är förändringar i antal, yta och längd, ett antal småbiotopsvariabler som har betydelse för biologisk mångfald och förändringar i åkerarealer och grödor. Unikt med den regionala övervakningen är att läget för småbiotoperna i landskapet anges, vilket även öppnar möjligheter för olika typer av rumsliga analyser.

Så mycket som möjligt ska inventeras i flygbilder för att sedan kompletteras med inventering i fält. Övervakningen sker enligt en metod som är samordnad med den nationella övervakningen NILS (Nationell inventering av Landskapet i Sverige).

Länsstyrelsen i Örebro Län är projektledare och övriga deltagare är Länsstyrelserna i Jönköpings län, Skåne län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Västmanlands län, Örebro län och Östergötlands län. Flera av länen arbetar också tillsammans i ett liknande gemensamt delprogram för övervakning av gräsmarker.

Kontakt

Anna Lena Carlsson • anna-lena.carlsson@naturvardsverket.se

Hur mår palsmyrarna?

Pals i Tavvavuoma. Foto: Sture Westerberg

Vissa palsmyrar håller på att tina, det visar tidigare studier. Nu planeras för ytterligare studier och palsmyrarna ska undersökas med hjälp av laserskanning och högupplösta satellitbilder. Eftersom palsmyrarna omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv har Sverige skyldighet att övervaka deras tillstånd och målet är att palsmyrarna ska få ett övervakningsprogram.

Palsmyrar består av kullar av frusen torv och is som är omgivna av vatten och kärr. Under livscykeln, som kan vara upp till 1000 år, genomgår palsarna flera olika utvecklingsstadier tills de slutligen kollapsar.

Palsarna har en kärna som ständigt är frusen och för att de ska bildas krävs bland annat en årsmedeltemperatur lägre än -1°C . Det innebär att de kan påverkas av ett varmare klimat och genom att följa förändringar av palsarna kan man få ökade kunskaper om klimatets variationer.

Kontakt

Johan Abenius • johan.abenius@naturvardsverket.se

Workshop om miljö och hälsa

Glada deltagare

Den årliga workshopen ”Miljö och Hälsa”, hölls i Göteborg 14-15 september. Arrangör var Arbets- och Miljömedicin vid Göteborgs Universitet på uppdrag från Naturvårdsverket. På workshopen presenterades resultat från den hälsorelaterade miljöövervakningen, diskuterades vad som är viktigt att övervaka och hur övervakningen ska utvecklas i framtiden – samt inte minst, fick deltagarna möjlighet att träffas och diskutera olika gemensamma projekt. I fokus var kadmium, organiska miljögifter och buller.

Det konstaterades att 15-20 procent av kvinnorna i medelåldern har så mycket kadmium i kroppen att man kan se effekter i njurar och skelett och halterna minskar inte. Kadmium är svårt att undvika eftersom det finns i fiberrika och nyttiga livsmedel som grönsaker och rotfrukter. Källan är främst kadmium i marken från tidigare nedfall och handelsgödsel.

Däremot fortsätter halterna av numera förbjudna organiska miljögifter som pcb och dioxin, att minska i blod och bröstmjolk. När det kom till dagens organiska miljögifter som bisfenol A och nonylfenol handlade mycket om exponering. Miljön inomhus verkar vara en viktig källa, där golvmaterial och användning av hushållskemikalier bidrar till exponeringen. Även när det gäller exponering för partiklar och andra luftföroreningar är inomhusmiljön viktig. Det vanligaste miljöhälsoproblemet är annars buller från vägtrafik och på workshopen diskuterades en förbättrad miljöövervakning av buller. Presentationer finns på Arbets- och Miljömedicins hemsida.

- [Länk till presentationer](#)

Kontakt

Britta Hedlund • britta.hedlund@naturvardsverket.se
Lars Barregård • lars.barregard@amm.gu.se

Nytt ansikte på Miljöövervakningen

David Schönberg Alm

David Schönberg Alm kommer att handlägga havsfrågor fram till årsskiftet, framför allt uppdatera officiell statistik. Det är Davids andra vända på Naturvårdsverket.

- Det känns bra att vara tillbaka, säger David. Jag jobbar annars mycket i fält och det är kul att även vara med på en mer övergripande nivå.

David har en bakgrund som fältassistent och har gått Biologisk geovetenskaplig utbildningslinje på Stockholms universitet. På fritiden är det klättring, film och musik som intresserar mest.

David Schönberg Alm • david.schonberg-alm@naturvardsverket.se

Nästa nyhetsbrev kommer i december.